

Posudek vedoucího práce

PAUROVÁ, Nikola. *Motivace seniorů ke vzdělávání na Virtuální Univerzitě třetího věku*. Praha, 2024. 75 s., 4 s. příloh. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce: PhDr. Michal Šerák, Ph.D.

1. Obsah a struktura práce

Posuzovaná bakalářská práce má rozsah 53 stran výkladu a je rozdělena do sedmi samostatných kapitol, Úvodu a Závěru. Text je rovněž doplněn čtyřmi stranami příloh. Obsahově se práce zaměřuje na aktuální a v současnosti již bohatě rozpracované téma vzdělávání jedinců v seniorském věku. Na rozdíl od většiny podobně zaměřených závěrečných prací je výklad zacílen na realie jedné konkrétní instituce, přičemž kontexty praxe Virtuální univerzity třetího věku jsou dosud, na rozdíl od klasických U3V, poměrně nedostatečně zpracované. Téma je proto možné hodnotit jako přínosné a oborově zcela relevantní.

Celý text je logicky koncipován. Autorka zvolila standardní a pravděpodobně nejvhodnější strukturu, kdy se v prvních kapitolách na obecné bázi zabývá problematikou terminologického zakotvení, vybranými kontexty seniorské edukace a institucionalizací nabídky vzdělávacích aktivit pro seniory, s následným zaměřením na realie VU3V. Přesto je však možné registrovat relativně nízkou koherenci teoretické a empirické části práce, jakož i konkrétních tematických celků. Výsledek (formální stránka, struktura textu, obsah některých kapitol) je především poznamenán skutečností, že ačkoli autorka zpočátku svůj postup konzultovala velmi pečlivě a aktivně, závěrečné zpracování textu již probíhalo výrazně individuálně a vedoucí práce neměl dostatek příležitostí finální podobu výkladu průběžně ovlivňovat. To se negativně projevilo především na podobě empirického šetření (viz níže).

2. Odborná úroveň

Jak již bylo uvedeno, posuzovaný text je uveden kapitolami rozpracovávajícími obecná a v zásadě očekávaná témata (stárnutí a stáří, edukace seniorů a jejich motivace, instituce vzdělávání seniorů apod.). Autorka volí celkem obvyklý postup, předvídatelné jsou v zásadě i využívané zdroje, nicméně jednotlivé oblasti jsou zpracovány poměrně kompaktně. Celková podoba textu je však determinována tím, že zvolená problematika je velmi komplexní a v zásadě není možné ji na poměrně omezeném prostoru dostačujícím způsobem analyzovat. Např. pouze otázka vzdělávání seniorů či jejich motivace ke vzdělávání by si zasloužily samostatné zpracování. Autorka navíc při zpracování nejen těchto témat postupuje vysoce výběrově (to se týká i práce s výchozí literaturou) a nemá ambici zachytit jednotlivé kontexty v celé jejich komplexnosti, mnohé jsou pouze načrtnuty, případně zcela absentují. Explicitní je to především u druhé kapitoly. Snaha autorky charakterizovat na pouhých pěti stranách tak různorodou a komplexní oblast, jakou je seniorská edukace, je předem odsouzena k neúspěchu.

Převažující teovitost a strohost výkladu je tak typickým znakem posuzované bakalářské práce, jak ostatně naznačuje již velmi úsporně provedený Úvod. Tento deskriptivní přístup bohužel neumožňuje autorce zaujmout kritický odstup a prezentované údaje odpovídajícím způsobem reflektovat. Na mnoha místech tak má text charakter prosté kompilace, kdy jsou vedle sebe řazeny údaje různých autorů, aniž by byly odpovídajícím způsobem komparovány

(např. kapitola 1.2). Jak již nicméně bylo naznačeno, přes vše výše uvedené je forma výkladu v zásadě funkční a dostatečným způsobem rozvíjí potřebná témata.

Na úvodní pasáži teoretického charakteru navazuje původní empirické šetření. K jeho realizaci si autorka vybrala mezi studenty stále oblíbenější, byť poměrně zrádnou, kvalitativní formu. Jsou to právě tyto pasáže, které patří k nejproblematictějším v celé práci. Metodické zakotvení šetření je sice odpovídající, to samé však nelze konstatovat o zpracování získaných dat. Výsledky provedených rozhovorů jsou prezentovány čistě popisným způsobem, autorka je pouze minimálně interpretuje či zasazuje do příslušných kontextů. Lze sice vysledovat snahu o komparaci vybraných výsledků se závěry dříve realizovaných studií, případné identifikované rozpory jsou však většinou pouze konstatovány, aniž by se autorka zamýšlela nad příčinami těchto nekompatibilit. Vyhodnocení výzkumných otázek je pak zcela nevhodně součástí Diskuse, která tak v řadě ohledů nemůže plnit svůj účel.

3. Práce s literaturou

V Soupisu bibliografických citací je uvedeno 87 pramenů, včetně přiměřeného počtu cizojazyčných. Jedná se o velmi pestrý výběr literatury proměnlivého zaměření a úrovně. Pro výslednou podobu textu je však determinující ne zcela utříděné využívání primárních a sekundárních zdrojů. Autorce se ne vždy daří vybírat vhodné autory a v textu je tak stejná váha přikládána excelentním odborných zdrojům i sekundárním textům přehledového charakteru. Podobně je nakládáno i se statistickými údaji. Například v rámci třetí kapitoly jsou prezentovány výsledky řady výzkumů a šetření s odlišnou relevantní, metodikou a validitou, aniž by tyto, pro očekávanou komparaci určující, kontexty byly autorkou jakýmkoliv způsobem reflektovány.

Využívané prameny jsou v rámci výkladu uváděny poměrně korektně a v celém textu je s nimi řádně nakládáno. Přesto však lze objevit některá pochybení či odchylky od požadované citační normy. V Soupisu jsou uvedeny dva zdroje ČŽV, 2024, aniž by byly pro účely odkazování příslušným způsobem odlišeny. U některých pramenů není uveden očekávaný formát ISBN (např. Knowles nebo Lunde), nedostatečnou podobu má zdroj Kydd et al. Občasná jsou i pochybení ve využívání kurzívy (např. Nehodová, Nováková a Lorenzová) či nadbytečné využívání dvojtečky u ISBN. V údajích o stránkovém rozsahu jsou nekoherentně využívány zkratky „s.“ i „p.“ (viz např. Rabušic). U zdroje Šerák absentuje stránkový rozsah, u jiných zdrojů pak ISSN (Tomczyk nebo Adams a White – tento zdroj je navíc nesprávně začleněn z hlediska abecedního pořadí).

4. Grafické zpracování

Z hlediska grafického zpracování je práce vypracována zodpovědně a nevykazuje žádná závažnější pochybení. Na s. 24 lze zaregistrovat nedostatečné zarovnání textu.

5. Jazyková úroveň

Posuzovaná bakalářská práce vykazuje poměrně solidní jazykovou úroveň odpovídající požadavkům kladeným na tento typ odborné studie. Kromě již uvedených pochybení v Soupisu bibliografických citací se však v práci častěji objevují určité stylistické nedostatky a nevhodné formulace. Nejednotně je v textu nakládáno s označením Univerzity vs. univerzity třetího věku.

6. Podněty k rozpravě

Jaké autorka vidí zásadní limity či problémy realizace AU3V v porovnání s klasickými univerzitami třetího věku?

7. Závěrečné hodnocení práce

Z celé práce jsem získal dojem, že při zpracování tématu zůstala autorka spíše na povrchu problému a nevyužila příležitosti k hlubší analýze. Negativním rysem práce je její převažující deskriptivní charakter a nekomplexní zpracování některých témat. Problémem jsou rovněž nedostatky ve vnitřní provázanosti a struktuře textu, a především ve zpracování výsledků empirického šetření. Myslím si však, že se alespoň dílčí cíle práce autorce podařilo naplnit. Z toho důvodu doporučuji práci k obhajobě s navrhovanou klasifikací **dobře**.

V Praze dne 23. srpna 2024

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.